

Natuurtoets

Landgoed Stekkenkamp

*Beoordeling in het kader van natuurwetgeving en
-beleid*

Definitief maart 2015

COLOFON

Titel: **Natuurtoets Landgoed Stekkenkamp**
Subtitel: Beoordeling in het kader van de natuurwetgeving- en beleid

Projectcode: 12165
Status: Definitief
Datum: 12 maart 2015
Auteurs: Drs. A. (Anton) Alberts

Opdrachtgever: Buro Hoogstraat

EcoGroen Advies BV
Emamstraat 16
8011 AG Zwolle
T: 038 423 64 64
I: www.ecogroen.nl

INHOUD

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Plangebied.....	4
1.3 Toetsingskaders	6
2 Natuurbeschermingswet	7
2.1 Juridisch kader	7
2.2 Gebiedsbeschrijvingen	7
2.3 Bepaling mogelijke effecten.....	9
2.4 Vermesting en verzuring [habitattypen en habitatrichtlijnsoorten].....	10
2.5 Verstoring [habitatrichtlijnsoorten]	12
2.6 Oppervlakteverlies.....	13
2.7 Beschermd Natuurmonument.....	13
2.8 Conclusie Natuurbeschermingswet	17
3 Flora- en faunawet.....	18
3.1 Methode.....	18
3.2 Resultaat	18
3.3 Conclusie Flora- en faunawet	20
4 Ecologische Hoofdstructuur.....	21
4.1 Nationaal beleid en toetsingskader.....	21
4.2 EHS in Overijssel.....	21
4.3 Toetsing.....	21
Literatuur	23
Bijlagen	

SAMENVATTING

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Buro Hoogstraat is voor de ontwikkeling van een zorgcentrum op landgoed De Stekkenkamp een natuurtoetsing uitgevoerd: een voortoets Natuurbeschermingswet, een quick-scan Flora- en faunawet en een toetsing EHS-beleid.

Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Tevens ligt het in het (voormalig) Beschermd Natuurmonument De Stekkenkamp. In en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen (potenties voor) habitattypen of leefgebieden aanwezig. De plannen hebben geen negatieve effecten op verder weg gelegen habitattypen of leefgebieden: er vindt geen verstoring plaats en de toename van stikstofdepositie is dusdanig beperkt dat deze niet reikt tot over een habitatype of leefgebied. Ook significant negatieve effecten op natuurschoon van het oude Beschermd Natuurmonument zijn niet aan de orde, omdat het plangebied niet kenmerkend is voor het landschapstype en niet zichtbaar is vanuit de rest van het Natuurmonument. Omdat er wel sprake is van een oppervlakteafname en bebouwing van open grasland, wordt wel geadviseerd een vergunning aan te vragen.

Flora- en faunawet

Er is in juni 2013 een veldbezoek uitgevoerd, waarbij geen strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Wel wordt het plangebied incidenteel gebruikt door onder andere das en komen in de directe omgeving enkele roofvogels en uilen voor. Geadviseerd wordt om, wanneer de werkzaamheden pas over enkele jaren uitgevoerd worden (> drie jaar), het plangebied te controleren op aanwezigheid van deze soorten.

EHS-beleid

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. Omdat de EHS in Overijssel geen externe werking kent, hoeven ontwikkelingen of bestemmingen buiten de begrenzing niet aan het EHS-beleid getoetst te worden. Wel ligt het in de zone Ondernemen met Natuur. Dit betekent dat ontwikkelingen mogelijk zijn, mits ook een meerwaarde gecreëerd wordt voor natuur of landschap. Deze meerwaarde wordt gerealiseerd door het plan zelf: met het plan worden middelen gegenereerd om de in het landgoed aanwezige natuurwaarden te behouden, herstellen verder te ontwikkelen. Daarnaast sluit het ontwerp sluit zoveel mogelijk aan bij de in het landgoed aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Om het landgoed een economische drager te geven, willen de eigenaren van het Landgoed Stekkenkamp (in de gemeente Ommen) de bestaande zorgvoorzieningen op hun terrein uitbreiden. In de huidige situatie bevinden alle faciliteiten zich in de bestaande bebouwing (de voormalige boerderij). Voor de ontwikkeling en uitbreiding is er het plan om een nieuw zorgcomplex te realiseren. In totaal moeten er 48 woonzorgeenheden gerealiseerd, verdeeld over meerdere gebouwen. Door Copijn zijn diverse inrichtingsvarianten bedacht, waaruit een voorkeursvariant is bepaald.

Omdat de planlocatie in het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied ligt, het grenst aan de EHS en het bekend is dat in de omgeving diverse beschermde en minder algemene plant- en diersoorten voorkomen, is het noodzakelijk de plannen aan natuurwetgeving en -beleid te toetsen.

1.2 Plangebied

Omschrijving

Landgoed De Stekkenkamp ligt aan de zuidkant van de Vecht, circa 1,5 kilometer ten zuidoosten van de kern Ommen. In totaal heeft het landgoed een oppervlak van circa 110 hectare. De planlocatie is het centrale deel van het landgoed, rondom de bestaande bebouwing, waarbij de herinrichting plaatsvindt op het meest zuidelijke perceel van circa twee hectare (figuur 1). Voor dit onderzoek is ook het gebied direct rondom de planlocatie onderzocht, zodat rekening gehouden kan worden met externe effecten. De Stekkenkamp bestaat voor een deel uit de uiterwaarden van de Vecht en enkele bos- en landbouwgronden. Het landschap wordt gekenmerkt door oude rivierlopen die hier met grote bogen nog in de uiterwaard liggen. Opvallend is de sterke geaccidenteerdheid van het landschap van verlandde stroomgeulen, oeverwallen en stroomruggen.

Figuur 1. Ligging plangebied ten opzichte van Ommen en de Vecht.

Geplande activiteiten

Voor de uitbreiding van de activiteiten op het landgoed is ook een toename van het aantal faciliteiten noodzakelijk. Het gaat hierbij dan vooral om nieuwe bebouwing en een aangepaste inrichting van het terrein. De bestaande bebouwing wordt niet aangepast. Samengevat liggen er de volgende plannen (figuur 2):

- *24 woningen voor somatische zorg*
Dit zijn woningen waar cliënten relatief rustig zelfstandig kunnen wonen, zo mogelijk met partner. De woningen zijn grondgebonden en hebben een kleine tuin. De woningen hebben ongeveer 100 m² bebouwd vloeroppervlak. De woningen zijn geschikt voor minder validen en gezien de te verlenen zorg liggen ze dicht bij één centraal steunpunt.
- *24 woningen voor psychogeriatrische zorg*
Dit betreft woningen voor cliënten die niet meer zelfstandig kunnen wonen. Gezien de zorgwaarte moeten de woningen in één gebouw een plek krijgen, in de vorm van vier groepswoningen met zes cliënten. Het gebouw heeft een bebouwd vloeroppervlak van circa 2.400 m², met wenselijk een binnentuin.
- *Ontsluiting*
Voor de gebouwen wordt een nieuwe ontsluiting gemaakt naar de Beerzerweg. Hier komen 40 parkeerplaatsen en ruimte voor bevoorrading.

Figuur 2. Schetsontwerp 2013, uitgangspunt bij de toetsingen.

Uitgangspunten

Over de wijze van bouwen en het daadwerkelijke gebruik zijn nog geen gegevens beschikbaar, maar uitgaande van de gewenste woningen en te leveren zorg, is het uitgangspunt dat er jaarrond permanent activiteit is op het terrein.

Verder is ervan uitgegaan dat zowel gedurende de bouw (tijdelijk) als bij het gebruikt (permanent) geen wijzigingen optreden in bijvoorbeeld grondwaterstanden, grondwaterstromen of andere fysische effecten (vervuiling) die verder reiken dan de plangebiedgrens (geen externe werking).

Ook is als uitgangspunt genomen dat activiteiten als gevolg van de nieuwe inrichting zich beperken tot de planlocatie. Dit betekent dat er geen sprake is van (een toename van) betreding van de aangrenzende uiterwaarden of andere delen van het Natura 2000-gebied die in de huidige situatie niet vrij toegankelijk zijn (met name de uiterwaard direct grenzend aan het plangebied).

1.3 Toetsingskaders

Natuurbeschermingswet

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de *wezenlijke kenmerken en waarden* van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet aangetast worden.

Flora- en faunawet

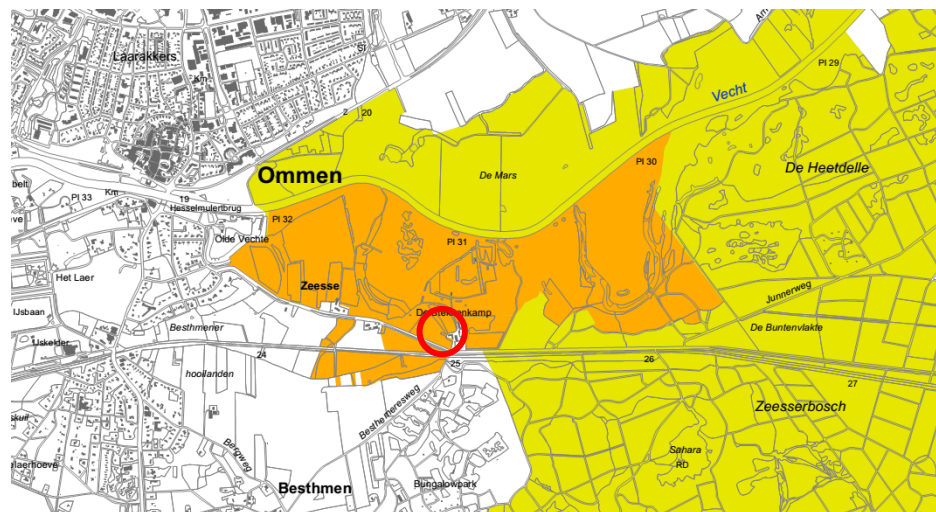
De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of deze negatieve effecten kunnen hebben op beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ en compensatie te realiseren van verloren gegaan leefgebieden of groeiplaatsen die verloren gaan.

2 NATUURBESCHERMINGSWET

2.1 Juridisch kader

Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie, die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Deze richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten moeten worden beschermd. De EU-lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan en moeten instandhoudingsmaatregelen nemen om deze gebieden te beschermen. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet kent voor de Natura 2000-gebieden een vergunningstelsel en beheerplannen. Hiermee is een zorgvuldige afweging van activiteiten in en rond de natuurgebieden die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden en hun natuurwaarden gewaarborgd. Activiteiten en projecten mogen in principe alleen uitgevoerd worden wanneer geen significante schade aan de beschermde natuurwaarden wordt gedaan.

Het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet strekt zich uit tot gebieden die zijn aangewezen of aangemeld onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn en de Beschermde Natuurmonumenten. Het plangebied ligt in het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Reggegebied, een gebied dat is aangemeld als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn en delen als Beschermde Natuurmonument. Ter hoogte van het plangebied is sprake van zowel Habitatrichtlijn als Beschermde Natuurmonument (figuur 3).

Figuur 3. Begrenzing Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Reggegebied ter hoogte van het plangebied (rode lijn). Geel is Habitatrichtlijngebied en oranje Habitatrichtlijngebied en Beschermde Natuurmonument (Ministerie van EZ, 2013).

2.2 Gebiedsbeschrijvingen

Vecht en Beneden-Reggegebied

Het gebied Vecht en Beneden-Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg). De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor. De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe

zandafzettingen. De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied. Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos.

In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden die worden bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn. In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. (Ministerie van EZ, 2013). Het gebied is aangewezen als speciale beschermingszone voor dertien habitattypen en zes habitatrichtlijnsoorten (zie ook Bijlage I):

Habitattypen:

- Stuifzandheiden met struikhei
- Zandverstuivingen
- Zure vennen
- Vochtige heiden (hogere zandgronden)
- Droge heiden
- Jeneverbesstruwelen
- Stroomdalgraslanden
- Heischrale graslanden
- Ruigten en zomen (moerasspirea)
- Actief hoogveen
- Herstellend hoogveen
- Overgangs- en trilvenen (trilvenen)

- Pioniervegetaties met snavelbiezen
- Beuken-eikenbossen met hulst
- Oude eikenbossen
- Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Habitatsoorten:

- Bittervoorn
- Grote modderkruiper
- Kleine modderkruiper
- Rivierdonderpad
- Kamsalamander
- Kruipend moerasscherm

Kenmerkend beeld van de uiterwaarden van de Vecht nabij Ommen. Een halfopen landschap met een sterke accidentatie.

Beschrijving planlocatie

Het plangebied bestaat uit het terrein van de voormalige boerderij en de graslanden ten westen hiervan. Dit terrein is tot 1993 in gebruik geweest als camping, waarna het vervolgens beheerd is als grasland. Aan de zuidrand staan verspreid enkele (jonge) bomen. Het terrein wordt verder grotendeels omzoomd door bos, dat aan de noordkant wordt gevormd door een oude (voormalige) singel en aan de westkant door opgaand bos. Het hele terrein rondom het erf wordt aan noordkant door een kade afgeschermd van de uiterwaarden en ligt buiten het overstromingsbereik van de Vecht.

Binnen de plangrenzen zijn geen habitattypen of leefgebieden aanwezig. In de directe omgeving komen zijn wel enkele habitattypen begrensd (Bijlage II). Op ruim 200 meter ten noorden van de planlocatie liggen Jeneverbesstruwelen [5130], Stroomdalgraslanden [H6120] en Ruigten en zomen [H6340A]. Deze drie typen zijn gebonden aan het rivierlandschap en komen voor in de oude, verlandde stroomgeul van de Vecht. Dit vormt naar verwachting ook het meest nabije leefgebied van bijvoorbeeld kleine modderkruiper of kamsalamander. Op grotere afstand komt verder het habitatype Beuken-eikenbossen met Hulst [9120] voor.

Gezien het matig intensieve gebruik en de ligging buiten het overstromingsbereik van de Vecht - als gevolg van de kade aan de noordzijde van het plangebied - wordt ook niet verwacht dat in het plangebied eenvoudig habitattypen kunnen ontstaan als bijvoorbeeld stroomdalgrasland (ontbreken van inundatie) of droge heide (te voedselrijk). Buiten het plangebied zijn wel mogelijkheden voor uitbreiding.

Plangebied gezien vanaf de singel aan de noordzijde richting het zuiden.

2.3 Bepaling mogelijke effecten

Effecten

Op basis van het plan (hoofdstuk 1) en de hierbij horende inrichting zijn de volgende mogelijk optredende effecten bepaald:

- *vermesting en verzuring* als gevolg van uitstoot van de toename van verkeer;
- *verstoring door geluid, licht en optische verstoring* door de bouw en jaarrond aanwezigheid van mensen;
- *oppervlakteverlies* door de realisatie van de gebouwen, tuinen en parkeerplaatsen.

Vermesting en verzuring

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld industrie, landbouwbedrijven en verkeer. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden tot het zuurder worden van het biotische milieu. Vermesting is de letterlijke verrijking van ecosystemen met name met stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlakte- of grondwater. De effecten van beide zijn niet altijd te scheiden, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof). Vermesting en verzuring kan zowel effect hebben op habitattypen als op leefgebied van habitatrictlijnsoorten.

Verstoring

Verstoring wordt hierbij gezien als afwijkingen in natuurlijk gedrag of fysiologie als gevolg van aantasting van de vegetatie of de bodem, de aanwezigheid van mensen, onnatuurlijk geluid of licht. Voor vegetaties betekent het vooral vernieling van planten of aantasting van de groeiplaats. Voor vogels of fauna betreft deze afwijkingen

bijvoorbeeld het vaker moeten opvliegen, stoppen met foerageren, verhoogde hartslag, maar ook directe predatie. De tijd dat een individu verstoord wordt kan niet besteed worden aan bijvoorbeeld voedsel zoeken waardoor deze tijd later ingehaald zal moeten worden. Vaak veroorzaakt de verstoring tevens een inspanning (wegvluchten) waardoor per saldo meer gefoerageerd zal moeten worden. Indien dit slechts beperkt of niet mogelijk is kan dit uiteindelijk leiden tot een verminderde overlevingskans of het verlaten van het gebied.

Verstoring heeft meestal alleen betrekking op soorten en niet op habitattypen. Vegetatietypen ondervinden over het algemeen geen hinder van geluid, licht of aanwezigheid van mensen buiten het habitatype. Verstoring als gevolg van betreding kan wel optreden op habitattypen. Omdat het gebied buiten het plangebied niet toegankelijk is voor zowel gebruikers als bezoekers, neemt de mate van betreding en verstoring van dit gebied niet toe. Van verstoring door betreding als gevolg van intensiever gebruik is voor habitattypen dan ook geen sprake. Toetsing van verstoring is dan ook alleen van toepassing op habitatrichtlijnsoorten.

Oppervlak

Verhardingen binnen Natura 2000-begrenzing vallen onder de zogeheten exclaverings-formule, wat er kortweg op neerkomt dat verhardingen buiten de begrenzing het Natura 2000-gebied vallen. In principe valt niet te tornen aan de grens van een Natura 2000-gebied, maar nergens is vastgelegd dat elke vierkante meter behouden moet blijven. Het gaat immers om in hoeverre een initiatief in strijd is met de instandhoudingsdoelen van het gebied. Er is op dit moment nog geen beleid omtrent het aanpassen van grenzen, maar in principe geldt dat voor wezenlijke aanpassingen van de grens een verzoek bij de Europese Unie ingediend moet worden.

2.4 Vermesting en verzuring [habitattypen en habitatrichtlijnsoorten]

Achtergrond

In deze paragraaf worden de effecten van atmosferische depositie van verzurende en vermestende stoffen beschreven. Met behulp van depositieberekeningen wordt bepaald of er sprake is van een toename van de atmosferische depositie op een habitatype of leefgebied binnen het Natura 2000-gebied. Omdat er in de huidige situatie nog geen activiteit in het plangebied is, moet de ontwikkeling gezien worden als een nieuwe ontwikkeling. Er kan dus gekeken worden naar de effecten van het plan ten opzichte van de huidige situatie.

Er wordt alleen gekeken naar de effecten als gevolg van verkeer, omdat voor verwarming et cetera gebruik wordt gemaakt van zonnecellen en -boilers en dergelijke, waardoor hierbij geen sprake is van enige vorm van (extra) uitstoot.

Berekening depositie

Om te bepalen wat de effecten zijn van atmosferische depositie van verzurende en vermestende stoffen (NO_x) - als gevolg van de toename van het verkeer - zijn berekeningen uitgevoerd met Pluimsnelweg (versie 1.8).

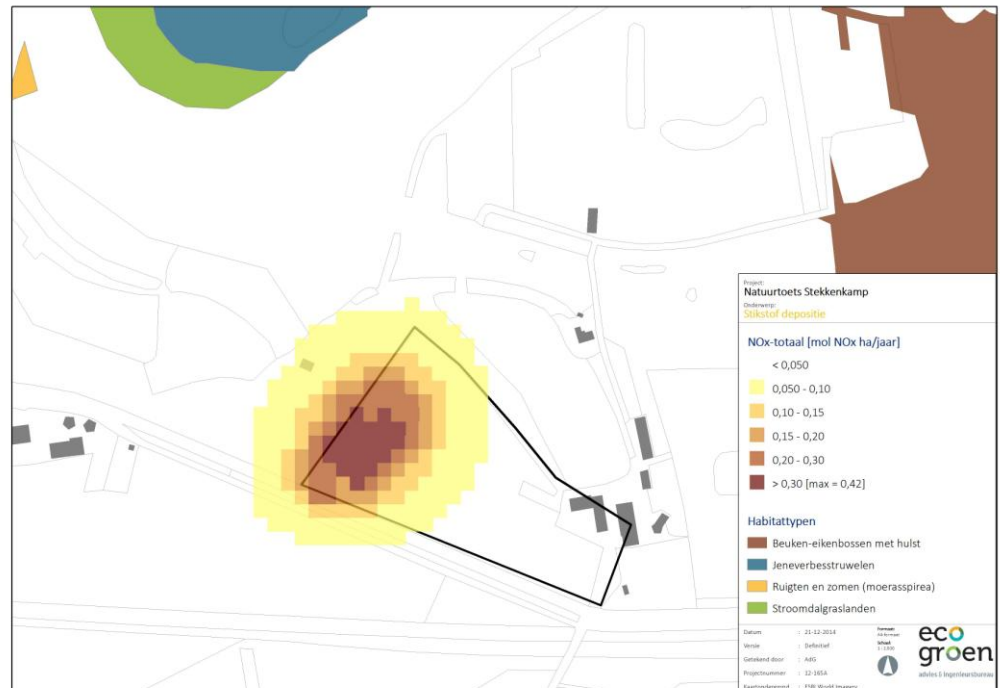
De emissies van de aanlegfase - als gevolg van de werkzaamheden - zijn slechts tijdelijk en ondergeschikt geacht aan de uiteindelijke emissies en daarom buiten beschouwing gelaten.

Als uitgangspunt is genomen dat alleen de verkeersbewegingen op het terrein zelf (met name van, naar en op de parkeerplaats) van toepassing zijn. Op de Beerzerweg gaat het verkeer op in de bestaande verkeersbewegingen. Verder is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Aantal parkeerplaatsen : maximaal 40;
- Verkeersintensiteit : 80 mvt/etmaal [lichtverkeer];
- Snelheid : 30 km/uur;
- NO_x-emissie : 0,37 gram/km/voertuig;
- NH₃-emissie : 0,00 gram/km/voertuig.

Resultaat

De achtergronddepositie ter hoogte van de Stekkenkamp ligt op 1.460 mol N/ha/jaar (GCN-kaarten 2014). Het plangebied ligt echter aan de rand van een grid (van 1.000 x 1.000 meter), het aangrenzende grid heeft een waarde van 2.110 mol N/ha/jaar. De kritische depositiewaarde van de omliggende habitattypen varieert van 1.071 - >2.400 mol N/ha/jaar¹. Er is in de huidige situatie voor een aantal habitattypen dus al sprake van een overschrijding van deze kritische depositiewaarde.

Figuur 4, Depositie N [mol/ha/jaar] als gevolg van de toename van autoverkeer. In Bijlage III is de kaart groter weergegeven. (bron habitattypenkaart: IPO, 2014)

Uit de berekening volgt dat als gevolg van de toename van verkeer in het plangebied er een toename is van de stikstofdepositie (figuur 4 en Bijlage III). Het effectbereik is echter klein en reikt tot maximaal 100 meter. Buiten deze afstand is er geen sprake meer van een meetbare toename (< 0,05 mol N/ha/jaar²). De habitattypen of leefgebieden van de soorten liggen allemaal op dusdanige afstand dat er geen sprake meer is van een meetbare toename. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn dan ook op voorhand uit te sluiten. Verder geldt voor het totale oppervlak waar sprake is van een toename, dat hier ook geen potenties liggen voor het realiseren van uitbreidingsdoelen (zie paragraaf Oppervlak).

Conclusie

Samengevat kan worden dat door de plannen er een lokale toename is van stikstofdepositie. De depositie reikt echter maar tot over korte afstand (circa 100 meter). Binnen het effectgebied liggen geen (potenties voor) habitattypen of leefgebieden met instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied. Van negatieve effecten als gevolg van vermesting of verzuring is dan ook geen sprake.

¹ Beuken-eikenbossen met hulst heeft een kritische depositiewaarde van 1.429 mol N/ha/jaar, Jeneverbesstruwelen heeft een kdw van 1.071 mol N/ha/jaar, Stroomdalgras een kdw van 1.286 mol N/ha/jaar en Ruigten en zomen een kdw van >2.400 mol N/ha/jaar.

² Deposities beneden deze waarde hebben geen fysische betekenis meer en vallen bovendien buiten de betrouwbaarheidsmarge van het gehanteerde rekenmodel.

2.5 Verstoring [habitatrichtlijnsoorten]

Beschrijving

Het Vecht- en Beneden-Reggegebied is aangewezen voor vier vissoorten, kamsalamander en kruipend moerasscherm. Kleine modderkruiper en bittervoorn zijn kleinere soorten die vooral voorkomen in helder, waterplantenrijk water (de zogenaamde limnofielen). Grote modderkruiper komt vooral voor in sterk verlandde, meestal kleine wateren zonder veel andere vissoorten. Rivierdonderpad tot slot leeft vooral op en bij verhard substraat zoals oeverversterkingen of kribben. In het plangebied of hier direct aan grenzend ontbreken deze vormen van leefgebied. Openwater ontbreekt in het geheel, alleen ten noordwesten van het plangebied ligt een kleine, sterk verlandde en beschaduwde poel. Deze vormt geen geschikt leefgebied voor de genoemde vissoorten. Bij een bemonstering zijn hier ook geen soorten in aangetroffen.

Kamsalamander komt ook hoofdzakelijk voor in heldere, vegetatierijke poelen, maar maakt incidenteel ook gebruik van minder begroeide waterelementen. Door het ontbreken van open water in het plangebied, is van voortplanting ook geen sprake. De poel ten noordwesten van het plangebied is matig tot ongeschikt en de soort is hierin dan ook niet aangetroffen. Overigens is de soort ook niet bekend langs de Vecht, maar is deze alleen bekend van landgoed Eerde langs de Beneden Regge. Hoewel de soort een uitbreidingsdoel heeft, liggen deze doelen vooral naar het zuiden richting andere populaties (Ministerie van LNV, 2009a).

Voor kruipend moerasscherm is het Natura 2000-gebied pas onlangs van belang geworden. Na natuurontwikkeling langs de Vecht heeft de soort zich hier spontaan gevestigd. Kruipend moerasscherm is een typische soort van niet tot matig bemeste, maar niet voedselrijke graslanden. Een belangrijke voorwaarde van de groeiplaats is een geregelde winterinundatie. De matige voedselrijke, begraasde graslanden in en langs de oude rivierlopen vormen typische groeiplaatsen. Het grasland van het plangebied vormt daar en tegen geen groeiplaats. Het is te voedselrijk, te intensief in gebruik (maaibeheer) en ligt buiten het overstromingsbereik.

Effecten

Geen van de aangewezen soorten komt voor in of nabij het plangebied, met name door het ontbreken van geschikt leefgebied of door de ligging buiten het dispersiebereik van bestaande populaties. Ook voor de uitbreidingsdoelen vormt het plangebied geen belangrijke locatie. Van verstoring binnen het plangebied kan dan ook geen sprake zijn.

In de uiterwaarden vormen de oude strangen en andere tijdelijk overstromende laagtes aanzienlijk betere plekken die leefgebied kunnen gaan vormen voor grote modderkruiper. Voor kamsalamander liggen de doelen elders in het Natura 2000-gebied, namelijk meer naar het zuiden nabij landgoed Eerde. Omdat geen betreding plaats vindt door gebruikers en bezoekers buiten het plangebied zelf (de rest van het landgoed wordt niet ontsloten), is van verstoring ook geen sprake. De nieuwe bebouwing blijft verder geheel omsloten door bos en singels en blijft dusdanig laag, waardoor van uitstralingseffecten vanaf het gebouw op (potentieel) leefgebied ook niet aan de orde is.

Conclusie

Omdat binnen het plangebied geen leefgebied of potentieel leefgebied aanwezig is en er geen verstoring is in en vanuit de omgeving, is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de aangewezen habitatsoorten geen sprake (rekening houdend met de uitgangspunten).

2.6 Oppervlakteverlies

Door de plannen neemt, zoals al genoemd, het netto oppervlak Habitatrichtlijngebied af. Uit de bovenstaande beschrijvingen en analyses blijkt dat in het plangebied zelf geen habitattypen of leefgebieden voorkomen. Er is dan ook geen sprake van een oppervlakte afname van aangewezen waarden.

Enkele aangewezen habitattypen en habitatrichtlijnsoorten hebben landelijk een zeer ongunstige tot ongunstige staat van instandhouding en hebben een uitbreidingsdoel (voor zowel oppervlak als kwaliteit) in het Natura 2000-gebied. Op basis van de bestaande inrichting, de aanwezige vegetaties en de ligging buiten het overstromingsbereik van de Vecht, wordt gesteld dat het plangebied niet primair geschikt is (nodig is) voor uitbreiding van de habitattypen of soorten met een negatieve staat van instandhouding. Elders binnen het Natura 2000-gebied liggen meer en aanzienlijk betere locaties waar de uitbreidingsdoelen eerder, eenvoudiger en beter gehaald kunnen worden (o.a. Arriër of Junner Koeland). Er is dan ook geen sprake van oppervlakte aantasting van potentiële groeiplaatsen of leefgebieden. Negatieve effecten - als gevolg van de oppervlakte afname - op de instandhoudingsdoelen van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten zijn dan ook niet aan de orde.

Omdat er wel sprake is van oppervlakteafname van het Natura 2000-gebied, wordt geadviseerd hiervoor wel een vergunning aan te vragen.

2.7 Beschermd Natuurmonument

Beschrijving

Hoewel bij de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied de Beschermden Natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten zijn komen te vervallen, blijven de doelen waarvoor deze gebieden aangewezen zijn wel van toepassing, voor zover deze niet ook in de aanwijzing van het Habitat- of Vogelrichtlijngebied zijn opgenomen. Hieronder volgt eerst een samenvatting van de beschreven en beschermde waarden, waarna per onderscheidde onderdeel een effectbeoordeling volgt.

Het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied omvat drie Beschermden Natuurmonumenten, waaronder De Stekkenkamp (de andere twee zijn Junner en Arriër Koeland en Karshoek) (figuur 3, pagina 7). De Stekkenkamp wordt beschreven als een gebied met een grote geologische, geomorfologische en bodemkundige betekenis, door de aanwezigheid van ongestoorde afzettingen uit het Pleistoceen en het Holoceen. Het wordt tevens gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden, bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalk en microklimaat. De natuurwaarden worden bepaald en gekenmerkt door de grote afwisseling in landschapstypen en die hierbij horende variatie in flora en fauna.

Het plangebied ligt in een deel van het Natuurmonument waar een overgang aanwezig is tussen de hogere dekzandruggen (al dan niet met esdek) en het vrij ondiepe Vechtdal. Het grenst aan een kenmerkende kronkelwaard, maar vormt hier geen duidelijk onderdeel van. Tussen de kronkelwaard en het plangebied ligt al lange tijd een kade, waardoor de kern van het landgoed (de bebouwing en boerderij) niet inundeert bij hoge waterstanden. De percelen zijn ook al lange tijd in gebruik geweest al gras- en/of bouwland en camping.

Tot slot wordt het Natuurmonument beschreven als ornithologisch, floristisch en faunistisch waardevol. Soorten die genoemd worden diverse Rode lijstsoorten als wintertaling, patrijs, grutto en hermelijn en wezel. Verder wordt verwacht dat diverse minder algemeen insectensoorten hier voorkomen als gele weidemier, sleedoornpage, eikenpage en bruine page.

Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

Bij invloed (schade) aan de geologie of geomorfologie kan gedacht worden aan vergraven van landschapselementen, als stroomruggen of oeverwallen, maar ook oude singels, esdekken et cetera.

Het plangebied ligt op de rand van een dekzandrug en is al lange tijd antropogeen (landbouwkundig) in gebruik. Het ligt echter al wel lange tijd buiten het overstromingsbereik van de Vecht door de kade aan de noordzijde, waardoor ook al voor de normalisering van de Vecht hier al minder sprake was van landschapsvorming (zoals oeverwallen). Wel is de locatie lange tijd kleinschalig agrarisch in gebruik geweest, waardoor waarschijnlijk een esdek ontstaan is. In het recente verleden (tot 1993) is het terrein in gebruik geweest als camping en is deels verhard geweest.

De inrichting blijft geheel binnen de grenzen van het bestaande perceel, dat al lange tijd zijn huidige vorm heeft. Hierdoor vindt geen fysieke aantasting plaats van de aangrenzende oeverwallen, stroomruggen, kronkelwaarden of andere kenmerkende morfologische structuren. Wel vindt vergraving en bebouwing plaats van het dekzand. De dekzanden zijn relatief jonge afzettingen, zijn algemeen voorkomend in Nederland en niet typisch voor het Vechtdallandschap. Door het gebruik in het verleden, zowel het landbouwkundige als de camping, is de bovengrond al aan sterke verstoring onderhevig geweest. Een ongestoorde afzetting met microreliëf is hier dan ook al lange tijd niet meer aanwezig. Van aantasting van de morfologische structuren is dan ook geen sprake. Omdat verder geen (diepe) ondergrondse bouwwerken geplaatst worden (zoals kelders, parkeergarages etc.) is van aantasting (vergraving) van de meer onverstoorde ondergrond ook geen sprake. De onder het dekzand liggende bodemstructuren (oude afzettingen) worden niet vergraven.

Omdat geen kunstwerken of andere objecten onder de grond gerealiseerd worden en er geen bemaling plaats vindt, is van een aantasting (wijziging) van de grondwaterhuishouding eveneens geen sprake. Wel wordt een groter deel van het terrein verhard, waardoor de infiltratie wijzigt. Het hemelwater wordt gescheiden afgevoerd van het afvalwater, waarbij voor het afvoeren van het hemelwater gebruik gemaakt wordt van een bodempassage op het terrein zelf. Het water wordt vanaf het verharde oppervlak hier naar afgevoerd, waarna het in het gebied zelf vervolgens kan infiltreren (Watertoets, Hoogstraat, 2013). Wel wordt een noodoverloop gemaakt naar een watergang van het Waterschap aan de zuidkant van de Beerzerweg. Samengevat kan dan ook worden dat van aantasting van de oppervlaktehuishouding niet aan de orde is omdat de planlocatie al buiten het overstromingsbereik ligt en geen aantasting van de grondwaterhuishouding omdat hemelwater lokaal blijft infiltreren.

Tot slot vindt geen aantasting plaats van de kalkrijke en ijzerrijke afzettingen en wordt de lokale kwel niet beïnvloed. Het plangebied ligt niet binnen het rivierafzettingengebied en het vormt geen kweluitreelocatie.

Vegetatie en flora

De beschreven floristische waarden van het Beschermd Natuurmonument zijn vooral gekoppeld aan het typische rivierlandschap. Hierbij kan gedacht worden aan moerasvegetaties in verlandde rivierarmen, schraalgraslanden op de oeverwallen en jeneverbesstruweel op rivierduinen. Deze vegetaties en de soorten die hierin voorkomen, komen grotendeels overeen met de habitattypen die aangewezen zijn voor het Natura 2000-gebied. Uit de analyses met betrekking tot deze habitattypen is al gebleken dat hierop geen negatieve effecten te verwachten zijn.

Fauna

De faunistische waarden zijn onder het Beschermd Natuurmonument uitgebreider beschreven dan onder de Habitatrichtlijn. Hierin worden niet alleen de zeldzame soorten beschreven, maar wordt een groter aantal soorten genoemd die kenmerkend zijn voor het type landschap. Voorbeelden van vogels zijn wintertaling, groene specht, glanskop, appelvink, geelgors, gekraagde roodstaart en grasmus. Als vermeldenswaardig wordt het voorkomen van de gele weidemier genoemd, die door het opwerpen van nestbulten in grasland bepalend is voor het microreliëf van de graslanden. Tot slot wordt gesteld dat (ten tijde van) het aanwijzingsbesluit van diverse soortgroepen gegevens ontbreken, maar dat verwacht wordt dat de soortsamenvatting

vergelijkbaar is als die in het Arriër Koeland. In dit gebied wordt het voorkomen van diverse zeldzame soorten genoemd als heikikker, knoflookpad, ringslang, groentje, eikenpage en heideblauwtje.

Het plangebied vormt geen typisch leefgebied van de het merendeel van de genoemde soorten. De meesten zijn gebonden aan specifieke vegetaties of landschapsstructuren, die vooral voorkomen in het overstromingsbereik van de Vecht of juist op de hogere, beboste delen. Ringslang en knoflookpad zijn niet bekend uit het gebied de Stekkenkamp, wel kan een soort als eikenpage voorkomen in de eiken van de singel aan de noordgrens en kunnen het bos en de singels foerageergebied zijn van vogelsoorten als gekraagde roodstaart, grasmus en glanskop en diverse kleine zoogdieren. Van wezenlijke invloed op de instandhouding van deze soorten zal door de eventuele inrichting geen sprake zijn. Het essentiële leefgebied (voortplantingsgebied of noodzakelijk foerageergebied) zelf gaat niet verloren en wordt ook niet (permanent) verstoord. Door de ligging binnen de singels is van verstoring van leefgebied in de omgeving ook geen sprake. Indien het terrein meer natuurlijk beheerd zou worden, waren er wel mogelijkheden voor diverse soorten. Door het beperkte oppervlak zal het dan echter gegaan zijn om slechts enkele individuen. Significante negatieve effecten op de faunistische waarden worden dan ook niet verwacht. Omdat er wel sprake is van een kleine afname van (potentieel) leefgebied (bijvoorbeeld foerageergebied van dassen) wordt geadviseerd hier wel een vergunning voor aan te vragen.

Natuurschoon

Toelichting

De beschrijving van natuurschoon is minder concreet dan dat van de floristische of faunistische waarden en heeft betrekking op de landschappelijke samenhang en de belevingswaarde van het Beschermd Natuurmonument. De Stekkenkamp wordt gekenmerkt door het voorkomen van uiteenlopende terreintypen en een kleinschalige afwisseling hiervan. Als gevolg heeft het een hoge belevingswaarde.

Kenmerkendheid

Het grootste deel van het Beschermd Natuurmonument bestaat uit de kronkelwaarden van de Vecht en aangrenzende bosgebieden. Door het inslijten van de voormalige Vechtlomp in de hogere zandgronden is de overgang tussen de uiterwaarden en de hoger gelegen bossen vrij abrupt. Het erf en het aangrenzende graslandperceel waar de ontwikkeling gepland is wijken enigszins af van het overheersende landschapsbeeld door de meer agrarisch gerichte inrichting. Door de kade ten noorden van het plangebied ligt het terrein ook al lange tijd buiten de invloedssfeer de Vecht. Het vormt dan ook geen typisch of kenmerkend onderdeel van het hele Beschermd Natuurmonument. Door het langdurige gebruik in het verleden als camping is er overigens ook geen sprake van een onverstoorde uitgangssituatie.

Beleving

Wel is de planlocatie een perceel dat al lange tijd in de huidige vorm bestaat en afwisselend in gebruik is geweest als grasland en bouwland. Het is bijvoorbeeld al herkenbaar op kaarten van rond 1850. Door dit lange agrarische gebruik heeft zich mogelijk ook een esdek gevormd.

De planlocatie vormt door de kleinschaligheid - het is aan drie kanten omsloten door bos en/of bomen - en het gebruik wel een onderdeel van een aantrekkelijk landschapsbeeld (beeld van historisch landgebruik). Zoals gezegd is het echter geen typisch onderdeel van het Beschermd Natuurmonument, waardoor een herinrichting van het perceel niet leidt tot een schadelijke aantasting van de belevingswaarde van bijvoorbeeld de kronkelwaarden of rivierduinen.

Tevens is het plangebied door de omslotenheid met bos niet zichtbaar vanaf grote delen van de rest van het Beschermd Natuurmonument, waardoor de beleving vanuit elders in het gebied of vanuit de omgeving niet tot zeer minimaal verstoord wordt (geen visuele vervuiling).

Tot slot grenst de locatie aan diverse infrastructuren, namelijk de Beerzerweg, de spoorlijn Zwolle Hardenberg en diverse campings. Van een onverstoorde uitgangssituatie is dan ook geen sprake. Er is al een bepaalde mate van verstoring aanwezig, waardoor een locale toename hier minder storend is ten aanzien van de beleving van het gebied.

Economische drager

Waar het landgoed in het verleden als belangrijkste dragers landbouw en recreatie kende, zijn deze nu van ondergeschikt belang geworden. De functie natuur heeft deze plaats de afgelopen decennia grotendeels overgenomen. Op dit moment wordt circa 28 hectare van het landgoed als gangbare landbouwgrond verpacht en wordt circa 15 hectare zelf als biologische akkerbouw beheerd. Daarnaast worden de voormalige boerderijen op het landgoed verhuurd. De opbrengsten hiervan zijn echter niet voldoende om het landgoed als geheel op een economisch rendabele en duurzame wijze te beheren. Het behoud van de aanwezige natuurwaarden staat daarmee onder druk.

Om een duurzame exploitatie te kunnen bereiken is in 2005-2006 in samenwerking met het Overijssels Particulier Grondbezit en Provincie Overijssel het Landgoedversterkingsplan opgesteld (Bosch, 2005), waarin een toekomstvisie voor het landgoed is geschetst en een aantal projecten zijn beschreven die de economische drager voor het toekomstige beheer van het landgoed vormen. De belangrijkste doelstelling van het Landgoedversterkingsplan is financieel evenwicht aan te brengen in de rendabele en onrendabele functies op het landgoed, zogenoemde "circulaire economie". De "natuur" vormt de belangrijkste onrendabele functie.

In de huidige exploitatie worden de kosten voor het natuurbeheer van het landgoed deels betaald uit subsidies (obv beheerplan De Stekkenkamp) aangevuld met eigen, niet door het landgoed gegenereerde, middelen en door eigen inspanning (arbeid). Om het ecologische en maatschappelijke belang van de natuurwaarden op het landgoed te behouden, is het noodzakelijk om, naast het verpachten van landbouwgrond en verhuren van de voormalige boerderijen, een nieuwe inkomstenbron te realiseren. Omdat een deel van de gebouwen op dit moment al wordt verhuurd aan een regionale zorgpartij, is er voor gekozen om in samenwerking met deze partij de functie 'zorg in combinatie met wonen' te introduceren als nieuwe economische drager voor het landgoed.

Onderdeel van een duurzame exploitatie is dat het punt waarop geen aanspraak meer gedaan hoeft te worden op eigen middelen en arbeid, binnen een redelijke termijn gehaald kan worden. Om die reden dient de nieuwe ontwikkeling enig volume te hebben. Met de realisatie van het voorgestelde aantal woon-zorgeenheden wordt het bestaande tekort aan woonruimte voor mensen met een zorgvraag aanzienlijk verkleind. De nieuwe functie op het landgoed heeft daarmee een duurzaam maatschappelijk karakter en genereert voldoende middelen om het tekort in de exploitatie op te vangen en de instandhouding van de natuurwaarden voor de toekomst veilig te stellen. Deze duurzame exploitatie is doorgerekend in samenwerking met de planeconomen van de Provincie Overijssel. Met het woon-zorgcentrum als nieuwe economische drager kan het landgoed vanaf 2019 op duurzame wijze rendabel worden geëxploiteerd, waarbij als uitgangspunt geldt dat het bijbehorende bestemmingsplan "Lemmers Erve" september 2015 onherroepelijk is.

Conclusie

Het plangebied ligt geheel binnen de begrenzing van het Beschermd Natuurmonument De Stekkenkamp. Het plangebied is echter niet (of in ieder geval beperkt) kenmerkend of typerend voor het Beschermd Natuurmonument, dat vooral bestaat uit oude, verlandde Vechtarmen, rivierduinen en bossen. Hierdoor vormt het slechts in zeer beperkte mate een groeiplaats of leefgebied voor typische rivierdalvegetaties en fauna en is van schadelijke invloed hierop niet aan de orde. Omdat het perceel niet typisch is voor het rivierenlandschap, het al een verstoorde locatie is uit het verleden en besloten ligt tussen bos en singels, tast de nieuwe inrichting de beleving van dit landschap niet tot zeer minimaal aan. Het is tenslotte alleen zichtbaar vanaf de planlocatie zelf. Door de ontwikkeling ontstaat een nieuwe, rendabele economische drager die bijdraagt aan de instandhouding van het landgoed en daarmee de instandhouding van de natuur- en

landschapswaarden van het Beschermd Natuurmonument.

Omdat er wel sprake is van enige aantasting van het natuurschoon, maar deze zeker niet de kenmerkende waarden significant aantast - er wordt tenslotte een open grasland bebouwd en verhard - is het aanvragen van een vergunning Natuurbeschermingswet wel nodig (op basis van artikel 16).

2.8 Conclusie Natuurbeschermingswet

Habitattypen

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van habitattypen kunnen worden uitgesloten. Binnen het plangebied zijn geen habitattypen aanwezig en het is ook nauwelijks geschikt voor de ontwikkeling hiervan (er zijn aanzienlijk betere potentiële locaties zoals de diverse kronkelwaarden bij afgesloten Vechtlopen). Ook van externe werking is geen sprake. Er vindt geen ver reikende verstoring plaats en depositie van vermistende en verzurende stikstoffen blijft ook beperkt tot de directe omgeving. Binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit zijn geen (potenties voor) habitattypen aanwezig. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van habitattypen kunnen zo worden uitgesloten.

Habitatsoorten

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van habitatsoorten kunnen worden uitgesloten. Geen van de soorten of leefgebied van deze soorten komt binnen of binnen de invloedssfeer van het plangebied voor.

Beschermd Natuurmonument

Significant negatieve effecten op de doelen van het Beschermd Natuurmonument zijn niet aan de orde. De geomorfologie en waterhuishouding worden niet aangetast en de planlocatie vormt geen onderdeel van de kenmerkende landschapstypen (met bijbehorende soorten) van het Beschermd Natuurmonument. Door de ontwikkeling ontstaat een nieuwe economische drager die zorg draagt voor behoud van het landgoed en de aanwezige natuurwaarden. Schadelijke effecten op bodem, soorten, landschap en natuurschoon zijn dan ook niet aan de orde. Omdat wel sprake is van bebouwing op een nu nog open grasland, wordt is het aanvragen van een vergunning wel nodig.

Oppervlak

Door de realisatie wordt het effectieve oppervlak van het Natura 2000-gebied verkleind met circa twee hectare. Hoewel de ontwikkeling geen negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, wordt wel geadviseerd om hiervoor een vergunning aan te vragen.

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Methode

Voor deze natuurtoets is één veldbezoek uitgevoerd (11 juni 2013) waarbij het plangebied bezocht is. Hiermee is een goede indruk verkregen van de waarde van het gebied voor beschermde soorten. Omdat slechts één veldbezoek is uitgevoerd, moet het onderzoek gezien worden als een risico-inschatting. Er is onderzocht of in het gebied mogelijk beschermde soorten aanwezig zijn dan wel kunnen zijn en of deze verstoord worden door de geplande ontwikkeling.

Naast de informatie die verkregen is door middel van de veldinventarisaties is gebruik gemaakt van bestaande literatuur (zie literatuurlijst). Het gaat hierbij om gegevens uit onderzoeken, actuele verspreidingsgegevens en ecologische atlanten.

3.2 Resultaat

Flora

Omdat het veldbezoek midden in de groei- en bloeiperiode is uitgevoerd, is een goede indruk verkregen van de waarden. Aan de hand van de vegetatiesamenstelling is een goede inschatting gemaakt of beschermde soorten aanwezig kunnen zijn.

De graslanden worden gevormd door vegetaties die kenmerkend zijn voor matig voedselrijke omstandigheden. Aangekomen soorten zijn onder andere madelief, kruipende boterbloem, smalle en grote weegbree, gewoon reukgras, gestreepte witbol en akkerdistel.

De singels (boomweide) aan de zuidrand van het perceel bestaan uit met name zomereik, aangevuld met zachte berk en zwarte els. De ondergroei is eveneens kenmerkend voor (matig) voedselrijke omstandigheden met soorten als fluitenkruid, grote brandnetel, gewone braam, hop, vlier en klimop.

De singel midden in het onderzoeksgebied wordt gedomineerd door zomereik, met zachte berk, hazelaar en enkele beuk en lijsterbes. De ondergroei is soortenarm en kenmerkend voor matig voedselarme omstandigheden. Aangekomen soorten zijn rankende helmbloem, gewone braam, brede stekelvaren, klimop, gewone salomonszegel en hulst.

Samengevat kan worden dat geen strikt beschermde soorten aangetroffen zijn en dat deze op basis van de aangetroffen vegetaties ook niet verwacht worden. Vervolgstappen als nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn dan ook niet aan de orde.

Vogels

Al het bos en de andere opgaande beplanting (houtwallen en singels) vormen potentieel broedgebied van vogels. Hoewel uit de uiterwaarden van de Stekkenkamp en omgeving diverse minder algemeen of bedreigde broedvogels bekend zijn, zoals paapje, grasmus, geelgors, nachtzwaluw en grauwe klauwier, zijn op de planlocatie alleen algemeen in Nederland voorkomende soorten aangetroffen. Het gaat dan om soorten als tijtjaf, fitis, zwartkop, vink en boomklever.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soort, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor schadelijke werkzaamheden in het broedseizoen wordt geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. Wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden buiten het broedseizoen is voor vogels in dit geval geen ontheffing nodig.

Voor een aantal soorten geldt echter dat hun verblijfplaatsen (nest) en de functionele omgeving daarvan jaarrond beschermd is. Bij verstoring of vernieling van nesten of

leefgebied moet voor deze soorten ook buiten het broedseizoen een ontheffing aangevraagd worden. Dit betreft hoofdzakelijk roofvogels en uilen, aangevuld met huismus en gierzwaluw. Soorten uit deze categorie zijn echter niet aangetroffen.

Zoogdieren

Naar deze soortgroep is geen gericht onderzoek uitgevoerd, maar op basis van literatuurgegevens worden hier niet veel strikt beschermde soorten verwacht. Het grootste deel van het plangebied is slechts geschikt leefgebied voor enkele algemene soorten als bosmuis of rosse woelmuis. Door het hoogteverschil tussen de voormalige stroomrug en de graslanden vormt het echter wel geschikt leefgebied van de strikt beschermde das (zogenaamde tabel-3 soort). Op de locatie zijn echter geen burchten aangetroffen. In het bos ten zuidwesten van de planlocatie, aan de overzijde van de Beerzerweg, is wel een burcht bekend. Exemplaren van deze burcht foerageren af en toe op de graslanden van de Stekkenkamp.

Indien de inrichting plaatsvindt, blijft voor das echter ruim voldoende foerageergebied over aan zowel de noord- als de zuidzijde van het spoor en de Beerzerweg. Door de verhoogde gebruiksdruk en de uitstralende effecten neemt de bereikbaarheid van de uiterwaarden vanuit het zuiden mogelijk wel af door de toename van bebouwing langs de Beerzerweg. De directe verbinding vanaf het bos met de burcht naar de noordzijde van de Beerzerweg (ook bos) blijft echter ongewijzigd, waardoor dit effect naar verwachting beperkt is en geen invloed zal hebben op de staat van instandhouding van de soort.

Het bos vormt ook foerageergebied voor eekhoorn (tabel 2-soort), nesten of andere verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Wanneer bij de inrichting geen bomen gekapt worden, zijn negatieve effecten op de soort op voorhand uit te sluiten.

Er is geen gericht vleermuisonderzoek uitgevoerd. De aanwezige bebouwing blijft gehandhaafd en wordt niet verbouwd en is dus ook niet beoordeeld. In het bos is in één boom een voor vleermuizen (tabel 3-soorten en Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) geschikte holte aangetroffen. Deze holte is van het plangebied weggericht (naar het noorden). Wanneer geen bomen gekapt worden, is onderzoek naar vleermuizen niet noodzakelijk. Het plangebied en de bosranden zullen wel foerageergebied zijn, maar van essentieel leefgebied of vliegroutes is geen sprake.

Amfibieën

Permanent oppervlaktewater ontbreekt binnen de begrenzing van het plangebied. Voortplanting van amfibieën is hier dan ook niet te verwachten. Mogelijk worden de houtwallen wel gebruikt als overwinteringslocatie van populaties uit de omgeving. Uit de directe omgeving zijn echter alleen algemeen in Nederland voorkomende soorten bekend als gewone pad of bruine kikker (tabel 1-soorten).

Het Vechtdal is wel bekend om de aanwezigheid van onder andere de strikt beschermde knoflookpad (tabel 3-soort). De soort is onder andere bekend uit het Arriër Koeland en andere natuurterreinen langs de Vecht. Onlangs zijn ook op diverse locaties knoflookpadden uitgezet in het kader van het soortbeschermingsplan. Rondom de Stekkenkamp zijn echter geen waarnemingen bekend en in de huidige situatie ontbreekt ook geschikt habitat. Aanwezigheid binnen het plangebied is dan ook uit te sluiten.

Alle te verwachten soorten zijn soorten uit de laagste beschermingscategorie (zogenaamde tabel 1-soort), waarvoor bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing op de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet nodig is. Vervolgstappen voor deze soorten zijn dan ook niet noodzakelijk.

Reptielen

Ook is de planlocaties weinig geschikt voor reptielen. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen en deze worden hier ook niet verwacht. Meest nabije bekende populatie van ringslang (tabel 3-soort) is op Landgoed Eerde, zuidelijk langs de Regge. Voor hazelworm (tabel 3-soort) en levendbarende hagedis (tabel 2-soort) is het plangebied niet tot matig geschikt. Bekende populaties van hazelworm liggen

eveneens op afstand van het plangebied, namelijk pas op de Lemelerberg. Het is dan ook niet aannemelijk dat beide soorten binnen het plangebied voorkomen. Levendbarende hagedis komt wel nabij voor, namelijk in het Zeesserbosch en het Eerderveld. Tevens zijn er waarnemingen uit de spoorberm op circa een kilometer ten oosten van De Stekkenkamp. Binnen het plangebied ontbreekt echter geschikt habitat, waardoor aanwezigheid niet waarschijnlijk is.

Samengevat kan worden dat geen beschermde soorten aangetroffen zijn en dat deze op basis van het aangetroffen leefgebied ook niet verwacht worden. Vervolgstappen als nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn dan ook niet aan de orde.

Overige soortgroepen

Uit de overige soortgroepen, zoals ongewervelden worden hier op basis van het aanwezige biotoop geen strikt beschermde soorten verwacht. Deze soorten zijn vaak gebonden aan specifieke habitats als open heide, moeras of hoogveen die binnen het plangebied ontbreken.

3.3 Conclusie Flora- en faunawet

Geen negatieve effecten

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat in het plangebied diverse beschermde soorten (kunnen) voorkomen. Geconcludeerd wordt dan ook dat negatieve effecten te verwachten zijn op individuen en leefgebied van beschermde soorten.

De negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen hebben echter alleen betrekking op *algemene soorten* (tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet) en *vogels* (beoordeeld als tabel 2 van de Flora- en faunawet). Voor de *algemene soorten* geldt een algehele vrijstelling op de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen en zijn vervolgstappen dus niet noodzakelijk. Voor *vogels* geldt dat voor verstorende werkzaamheden in het broedseizoen geen ontheffing wordt verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief is.

Wanneer de werkzaamheden dus buiten het broedseizoen uitgevoerd worden, zijn vervolgstappen niet noodzakelijk. De zorgplicht blijft, ongeacht de status van de soorten, wel van kracht.

Wel wordt geadviseerd om, wanneer de realisatie pas over enkele jaren uitgevoerd wordt, een jaar voorafgaande hieraan nog een controle uit te voeren. Deze controle is dan vooral gericht op aanwezigheid van das, eekhoorn en jaarrond beschermde vogelsoorten.

Houdbaarheid gegevens

Inventarisatiegegevens zijn maar een beperkte periode houdbaar. Deze periode verschilt per soort(groep) en per gebied. Weinig mobiele soorten als planten kunnen zullen vaak lang op een locatie aanwezig blijven, terwijl zeer mobiele soorten als vogels of vleermuizen zich mogelijk ergens maar één jaar ophouden. Wanneer een gebied voor lange periode een gelijkblijvend gebruik kent, bijvoorbeeld bos, dan kan dit de levensduur van de gegevens rekken. Over het algemeen wordt aangehouden dat gegevens niet ouder mogen zijn dan vijf jaar voor flora, drie jaar voor vogels en diverse zoogdieren en twee jaar voor vleermuizen.

Het bos en de singel vormen potentieel geschikt broedgebied voor buizerd, havik of ransuil en tevens zijn deze soorten bekend uit de directe omgeving. Dit geldt eveneens voor das en eekhoorn. Het is dus mogelijk dat (een van) deze soorten zich de komende jaren vestigt in het plangebied. Geadviseerd om - zeker wanneer de realisatie van de plannen nog enkele jaren duurt - voorafgaand aan de daadwerkelijke bouwwerkzaamheden het plangebied te controleren op aanwezigheid van deze strikt beschermde soorten.

4 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

4.1 Nationaal beleid en toetsingskader

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologisch Hoofdstructuur waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk moet helpen voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur, en bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingzones;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Ook waardevolle natuur buiten de EHS is in de provinciale omgevingsverordeningen of -plannen vastgelegd en is per provincie verschillend ingevuld. Vaak gaat het om gebieden waar subsidie verkregen kan worden voor gericht beheer voor weidevogels of vergoedingen voor landbouwkundige schade door overwinterende ganzen, zwanen en eenden. Ook kan het betrekking hebben op landschapselementen als poelen, vennen en houtwallen of botanisch waardevolle sloten.

De kern van de bescherming van de EHS is landelijk gelijk: volgens de Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte geldt voor nieuwe ontwikkeling binnen de groene contouren van de EHS dat de wezenlijke kenmerken en waarden geen negatieve effecten mogen ondervinden. Voor ingrepen binnen de EHS die de wezenlijke kenmerken of waarden toch aantasten geldt het 'nee, tenzij-beleid' wat betekent dat ingrepen alleen mogelijk zijn onder voorwaarden. Er moet sprake zijn van zwaarwegend maatschappelijk belang, er ontbreken redelijke alternatieven en er vindt kwantitatieve en kwalitatieve compensatie plaats. Hierbij worden zogenaamde EHS-spelregels gehanteerd.

4.2 EHS in Overijssel

De Ecologische Hoofdstructuur van Overijssel is door de Provincie vastgesteld in de Omgevingsvisie. Met het gereedkomen van de Omgevingsvisie in 2009, is de (te verwerven) EHS op perceelsniveau begrensd. In de zomer van 2013 (3 juli 2013) heeft Gedeputeerde Staten de herijkte EHS definitief vastgesteld. Naast de EHS is hierin ook de categorie Ondernemen met Natuur in opgenomen. Voor initiatieven in deze gebieden geldt het 'ja, mits-beleid'. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen mogelijk zijn, mits ook een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan water, natuur en landschap. Binnen de EHS blijft het 'Nee, tenzij' beleid gelden. (Provincie Overijssel 2013b).

4.3 Toetsing

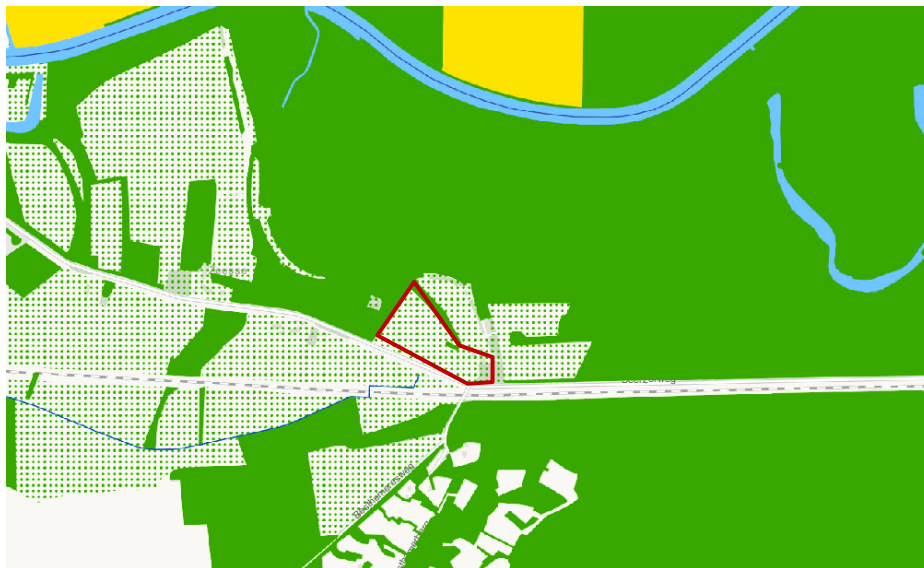
Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt buiten de EHS-begrenzing, maar is wel geheel begrensd als zone voor Ondernemen met natuur (figuur 5). Het aangrenzende bos en de singels zijn wel begrensd als EHS. Omdat de EHS in Overijssel geen externe werking kent, is een verdere toetsing aan het EHS-beleid niet aan de orde.

Kwaliteitsimpuls

Wel zal voldaan moeten worden aan het ja mits-kader van de zone Ondernemen met Natuur. Door de geplande ontwikkeling zal dus ook een kwaliteitsimpuls gerealiseerd moeten worden aan natuur of landschap. Dit wordt binnen het plan gerealiseerd, omdat met het plan immers middelen gegenereerd worden om de in het landgoed aanwezige natuurwaarden te behouden, herstellen verder te ontwikkelen. Daarnaast sluit het

ontwerp zoveel mogelijk aan bij de in het landgoed aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

Figuur 5. Begrenzing herijkte EHS (vastgesteld op 3 juli 2013). Groen is EHS, de groene bolletjes-arcering staat voor Zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS (bron: Provincie Overijssel, 2013)

LITERATUUR

- Boele, A. J. van Bruggen, A.J. van Dijk, F. Hustings, J.W. Vergeer, L. Ballering & C.L. Plate (2012). Broedvogels in Nederland in 2010. Sovon-rapport 2012/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen
- Bosch, J. (2005) Landgoedversterkingsplan De Stekkenkamp. Overijssels Particulier Grondbezit, Deventer
- Broekmeyer, M.E.A. (redactie), (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1375.
- Dobben, H. van., R. Bobbink, D. Bal, A. Van Hinsberg (2012). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebied van Natura 2000. Alterra-rapport 2397. Alterra, Wageningen.
- Eelerwoude, (2006). Toets flora en faunawet en Natuurbeschermingswet Stekkenkamp, Ommen.
- Haxe, L. (2013) Technische onderbouwing bij stikstofberekeningen Stekkenkamp. Dossierrn. BC1267-155-100. Royal HaskoningDHV Amersfoort.
- Heinen M.A. & L. Kruit (2012). Kartering habitattypen Natura 2000- gebieden Overijssel, Inventarisatie van habitattypen in vijf Natura 2000- gebieden. Rapport 12- 142. EcoGroen Advies, Zwolle
- Oudega, H. & B. Flierman (2009). Natuurtoets De Stekkenkamp en Het Laer, Ommen. Toetsing Flora en faunawet, Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 en EHS. Waterschap Regge en Dinkel, Projectnummer 4674348, Deventer
- IPO (2014) Interprovinciaal Overleg - habitattypenkaart Natura 2000-gebied van Nederland.
- Ministerie van EL&I. (2012) Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)
- Ministerie van EZ (2013) Definitief aanwijzingsbesluit Vecht en Beneden-Reggegebied.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van VROM (2007) Spelregels EHS beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS.
- Provincie Overijssel (2013) Groenloket Overijssel. Natuurbeheerplan Overijssel. Provincie Overijssel, Zwolle
- Provincie Overijssel (2012) Natuurbeheerplan 2013. Provincie Overijssel, Zwolle
- Provincie Overijssel (2013) Definitief voorstel herbegrenzing EHS

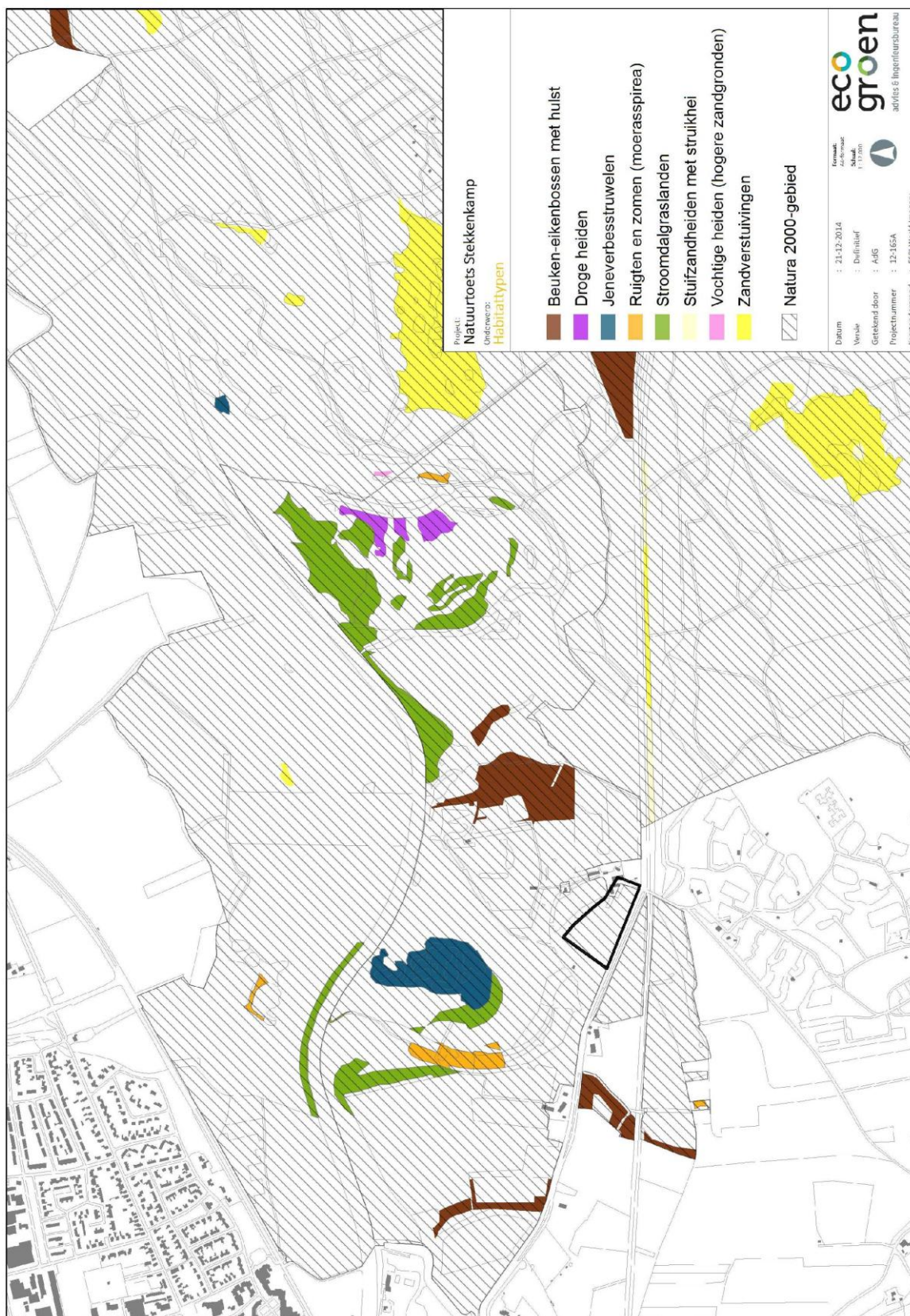
Bijlage I: Instandhoudingsdoelen

Legenda: SVI landelijk: Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig);
 = Behoudsdoelstelling; > Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling; =(<) Ontwerpaanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering.
 Populatie: voor broedvogels is dit de draagkracht van het aantal broedpaar, voor niet-broedvogels de draagkracht voor het aantal exemplaren. * Prioritair habitatype; voor deze soorten en/of habitatypen gelden iets andere criteria bij de selectie van Natura 2000-gebieden en een zwaarder beschermingsregime onder de Natuurbeschermingswet.

		SVI Landelijk	Doelstelling		
			Oppervlak	Kwaliteit	Populatie
Habitattypen					
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>	
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>	
H3160	Zure vennen	-	=	>	
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>	
H4030	Droge heiden	--	>	>	
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>	
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	>	>	
H6230	*Heischrale graslanden	--	=	>	
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=	
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=	
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=	
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	=	=	
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>	
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	>	>	
Habitatsoorten					
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=
H1145	Grote modderkruiper	-	>	=	>
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=
H1166	Kamsalamander	-	>	>	>
H1318	Kruipend moerasscherm	--	>	=	>

Bijlage II: Habitattypenkaart

(bron IPO, 2014)

Bijlage III: Stikstofdepositie

(bron habitattypen IPO, 2014) De habitattypenkaart komt overeen met de onlangs vernieuwde versie in Aeries.

